

WANDELEN NAAR HET HART VAN FLEVOLAND

ERVAAR HET NIEUWE LAND IN
12 SCHIER EINDELOZE POLDERTOCHTEN

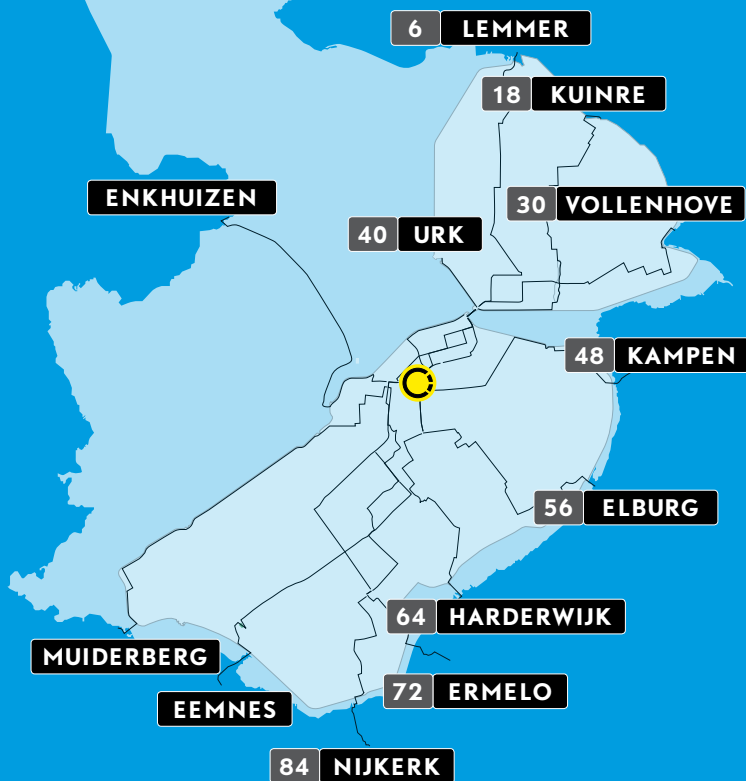
MAARTEN METZ - LOURENS VELLINGA

GEGARANDEERD ONREGELMATIG

INHOUDSOPGAVE

DE VERTREKPLAATSEN RICHTING HET HART VAN FLEVOLAND

het eindpunt van iedere poldertocht: het observatorium van Robert Morris

WANDELEN NAAR HET HART VAN FLEVOLAND

MAARTEN METZ – LOURENS VELLINGA

GEGARANDEERD ONREGELMATIG

De Flevopolders: een wandelparadijs

GERRIT-JAN GORTER TIJDENS DE Z-TOT-Z TOCHT

Wandelen in Flevoland, op de bodem van de voormalige Zuiderzee en later het IJsselmeer, is een echte aanrader voor wandelaars met oog voor de schoonheid van onze natuur en het, op plankaarten ontworpen grootschalige landschap, de dorpen en steden. Ons nieuwe stukje Nederland is niet vergelijkbaar met enig gebied op het 'oude land'. Daar waar elders dorpen en steden op wandelafstand van elkaar liggen, liggen hier de plaatsen autokilometers uiteen. Ook de agrarische bedrijven

zijn allen grootschalig: dat zorgt voor prachtige en, afhankelijk van het seizoen, kleurrijke vergezichten in het vlakke polderland.

Naast de weidsheid zal Flevoland u ook verrassen met bijzonderheden in het landschap. Denk daarbij aan de vele natuurgebieden van Staatsbosbeheer of Flevolandschap. Een aanrader is zeker het met een EDEN-award bekroonde 'Horsterwold'. Het grootste aaneengesloten stuk loofbos van Noord Europa op kleigrond. Wandelaars kunnen in dit vrij toegankelijke gebied oog in oog komen te staan met bijvoorbeeld reeën en Konikpaarden. Geniet daarnaast van de vele vogelgeluiden zoals de roep van de koekoek, het timmeren van de bonte specht en het prachtige gezang van de rijke hoeveelheid (water)vogels in dit gebied. Mijn gasten neem ik graag mee naar het uitzichtpunt op de 'Horsterberg'. Vergeet dus niet daar stil te staan en te genieten.

Onze provincie staat ook bekend om zijn landschapskunst. Voorbeelden zijn 'de Aardzee' of 'Sea level' in Zeewolde en 'het Observatorium' in Lelystad. Deze en andere kunstuitingen in het polderland zijn natuurlijk opgenomen in deze wandelgids.

Aan wandelen in de polder wordt op bijzondere wijze invulling gegeven door de jaarlijkse 110 kilometer lange 'Z-tot-Z tocht' waarbij men binnen 24 uur van Zeewolde via Almere, Lelystad en Dronten weer naar Zeewolde loopt. Dit 'wandeland buffet' geeft een internationaal deelnemersveld een prachtig beeld van de variatie in landschappen. Van lange rechte wegen tot de verrassende bosgebieden en natuurlijk de dijk- en strandroute langs het Wolderwijd.

Heeft u een flink eind gewandeld langs de polderwegen, het strand of in het bos? Dan kunt u daarna in één van de stads- of dorpskernen van Flevoland genieten van een heerlijke maaltijd om de dag goed af te sluiten.

Ik wens u veel wandelplezier in Zeewolde of een andere Flevolandse gemeente.

Gerrit Jan Gorter
Burgemeester van Zeewolde

A handwritten signature in black ink, which appears to be 'G. J. Gorter', written in a cursive style.

Twaalf keer naar het Observatorium Robert Morris

Alle wandelingen in deze gids hebben maar één doel. Het hart van het Flevoland: het Observatorium van Robert Morris. Het Observatorium is een groots opgezet landschapskunstwerk tussen Lelystad en Swifterbant waar de opkomende zon op de eerste dag van een nieuw seizoen op spectaculaire wijze doorheen schijnt. Sinds eind jaren tachtig van de vorige eeuw hebben Lourens Vellinga en Maarten Metz, de auteurs van deze gids, iedere eerste zonsopgang van een nieuw seizoen na een stevige poldertocht in het Observatorium meegemaakt. Weersomstandigheden of fysieke gesteldheid waren daarbij geen excuus om af te haken. Op de website polderlopers.nl tref je de reisverslagen van deze pelgrimages aan en kun je je laten inspireren zelf een poldertocht te ondernemen of er op basis van de getoonde beelden van af te zien.

In deze wandelgids hebben Vellinga en Metz hun ervaringen en hoogtepunten aanéengeregen tot een keur van poldertochten die je een mooi inzicht in het landschap, de cultuur en de keuken van Flevoland verschaffen.

Lange afstanden

Dit is geen wandelgids voor watjes. Je moet van een stevige wandeling houden en niet bang zijn voor een beetje asfalt en een beetje wind. De gemiddelde lengte van de wandelingen is 43 kilometer. Ideaal oefenmateriaal voor vierdaagslopers dus! Of training voor de Z-tot-Z-lopers en liefhebbers van Kennedymarsen.

Horeca

De auteurs zijn ervaringsdeskundigen op het gebied van de 'keuken van Flevoland'. Gezien het geringe aanbod en diversiteit van horeca waren zij vaak aangewezen op de Chinese keuken. In de loop der jaren zagen zij een verschuiving van de standaard 'genummerde menukaart' naar modieus 'gewok'. Zelfs tijdens het eten wordt de polderwandelaar geen rust gegund...

Openbaar vervoer

In het streng gereguleerde landschap van de polder past een robuuste dienstregeling van het openbaar vervoer. Toch raden we je aan je poldertocht grondig voor te bereiden. Het Nieuwe Land wil door wegomleidingen nog wel eens een bushalte verplaatsen. Treinen rijden er sinds 2013 via het prachtige nieuwe Hanzelijntracé van Zwolle naar Amsterdam.

Laatste wenken voor de wandelaar

De wandelgids die je hebt aangeschaft verraadde dat je een doorgewinterde wandelaar bent of ontzettend naïef. Wij hoeven je dus niets te vertellen over stevige wandelschoenen en mee te nemen proviand.

Toch verdient de voorbereiding op de ‘poldertochten’ ons inziens een specifieke toelichting. De wandelingen in deze gids zijn lijnwandelingen. Dat betekent dat je op de heen- en / of terugweg aangewezen bent op het openbaar vervoer.

De vertrekpunten zijn eenvoudig met het openbaar vervoer te bereiken en vanaf het eindpunt -het Observatorium- vertrekken er bussen. Raadpleeg 9292.nl voor de vertrektijden vanaf de haltes Swifterringweg en Edelhertweg.

Het kan voorkomen dat er geen straatnaam wordt vermeld langs een weg die je volgens de routebeschrijving moet inslaan. In dat geval hebben we de straatnaam tussen (haakjes) vermeld.

Verder verdient het aanbeveling in de startplaats een geschikt etablissement op te zoeken om een goede culinaire bodem te leggen voor je wandeling. Polder-tochten lijken op woestijnwandelingen: je weet nooit wanneer de eerste oase in zicht komt.

S

ERMELO

8
KM

ZEEWOLDE

47
KM

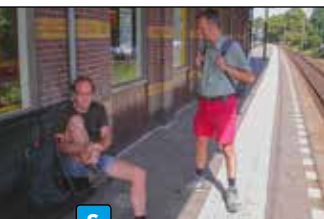

Het meest afgelegen dorp van Nederland

Er zijn maar weinig dorpen in Nederland die meer dan tien kilometer verwijderd zijn van het dichtsbijzijnde andere dorp. Zeewolde mag dan de 'jongste' gemeente zijn, het is ook de meest afgelegen gemeente. Naar Nijkerk en Harderwijk is het ruim 15 kilometer. Gelukkig voor de scholieren die naar de middelbare school gaan is er een veerpont die deze afstand halveert.

Vanaf de boot via het kunstwerk 'Sea Level' naar het winkelcentrum van Zeewolde om te lunchen. De route voert dwars door het dorp richting Trekkersveld, een groot en ruim opgezet bedrijventerrein dat vooral op de agrarische sector is gericht. Eenmaal de Hoge Vaart gepasseerd openbaart zich Zuidelijk Flevoland in haar majestueuze grootsheid. We struinen langs de Lepelaartocht dwars door de akkers naar het eenzaamste punt in de polder: 'Aardzee'. Dit landschapskunstwerk ligt halverwege de Vogelweg. Deze prachtige weg bewaren we voor de volgende etappe want deze route voert ons naar een aangename verrassing langs de snelweg: restaurant Hajé.

Uiteindelijk belanden we in de groene stadsranden van Lelystad en doorkruisen we deze stad zoals we thuis ook wel eens een ommetje door het park maken.

Ermelo

De meeste vertrekplaatsen voor onze tochten liggen aan de voormalige Zuiderzee. Ermelo is daarop een uitzondering en heeft zijn uitverkiezing te danken aan het treinstation én aan de veerpont naar Zeewolde. Mede daardoor levert de route vanuit Ermelo weer een verrassende aanloop naar het Observatorium op.

Asian Paradise

Aan de rand van industrieterrein Trekkersveld worden we aangenaam verrast door een enorm wok-paleis: Asian Paradise. Ofschoon de wandelaar hier het liefst neerploft en van de kaart bestelt, adviseren we toch om in de benen te blijven en te gaan wokken. Het sushi-buffet is een aanrader!

Sea Level

Veel kunstenaars hebben zich voor hun land-art objecten in Flevoland laten inspireren door de zeespiegel. Zo ook de beroemde Amerikaans Richard Serra in Zeewolde. De twee 'muurtjes' in het dorp symboliseren de zeespiegel: wanneer de dijken doorbreken staat het water precies tot daar. Een leuke gedachte voor de Zeewoldenaren.

Winkelcentrum Zeewolde, 1984

Zeewolde is de jongste gemeente van Nederland. Op de 'oudste' foto's van het winkelcentrum zien we dan ook een vestiging van onze groot grutter die niet veel afwijkt van wat we gewend zijn. Zeewolde is, in tegenstelling tot de dorpen in de Noordoostpolder en Oostelijk Flevoland, niet zo'n gedateerd dorp. In de tijd dat de plannen voor Zeewolde werden uitgevoerd had men duidelijk geleerd van de praktijk in de andere polders.

Er werden bijvoorbeeld geen drie verschillende kerken meer gebouwd maar één gebouw waar drie verschillende kerkgenootschappen gebruik van maken.

Dat de bewoners over relatief veel vrije tijd beschikken is zichtbaar op de plattegrond. De enorme sportaccomodaties nemen een centrale plaats in en aan de randen is buitensporig veel ruimte voor recreatie. Jachthavens en stranden aan de ene kant en een enorm uitgestrekt bos aan de andere kant.

De landbouwgronden in Zuidelijk Flevoland hadden al in belangrijke mate gestalte gekregen toen met de ontwikkeling van het dorp werd begonnen. Zo was er al een groot industrieterrein voor agrarische verzorgingsbedrijven (Trekkersveld).

HORSTERVEER

Een unicum in deze reeks van poldertochten is de veerpont tussen strand Horst en Zeewolde. Dagelijks maken scholieren uit Zeewolde gebruik van deze verbinding om de afstand naar hun school in Harderwijk te halveren. Voor de wandelaar een prachtige kans om vanaf een originele plek op het oude land de polder te benaderen.

S**Vertrekpunt: Station Ermelo**

Vanaf het perron **RA** over spoor, je loopt Landgoed Veldwijk binnen. Asfaltweg met bocht naar rechts vervolgen. Je passeert gebouw 'Eikenstein' aan je rechterhand.

- NA 350 M** Op driesprong met drempel **LA** (gebouw 'Bloemhof' aan je linkerhand).
- NA 300 M** Voorbij gebouw 'Vredenhof' aan je linkerhand met de bocht mee naar rechts.
- NA 150 M** Aan het eind bij gebouw met stortcontainers **LA**, voetpad langs grote weg.
- NA 150 M** Bij rotonde **RD**, Horsterweg.
- NA 1100 M** Na kruising met Zeeweg/Fokko Kortlanglaan bij knik in weg **RD**, fietspad.
- NA 650 M** Einde fietspad **LA**, Buitenbrinkweg.
- NA 1700 M** Buitenbrinkweg volgen tot over de snelweg en dan **RA**, Palmbosweg.
- NA 200 M** Eerste weg **LA**, richting fiets- en voetveer Zeewolde.
Met veer randmeer oversteken. Het 'Horsterveer' vaart van 1 november tot 1 maart niet op zaterdagen, zondagen en feestdagen.
Aan overzijde fietspad vervolgen.
- NA 150 M** Boven op de dijk **RD** (pad gaat schuin naar beneden en buigt naar rechts. Alsmaar **RD** (enkele paden, straten kruisen) tot je bij land-art Sea Level uitkomt.
- NA 700 M** Na brug over het water direct **RA**, fietspad, Weteringpad, water aan je rechterhand.
- NA 750 M** Pad uitlopen en op kruising **LA**, Dalkruid.
- NA 250 M** Bij zebrapad **RD**, Kerkstraat.
In Zeewolde meer dan genoeg keus uit diverse horeca.
- NA 200 M** Aan het eind op Kerkplein **RA**, Raadhuisstraat.
- NA 150 M** Aan het eind **LA**, (Gelderseweg) fietspad rechts van de weg nemen.
- NA 100 M** Bij rotonde **RD**, Terp. Deze straat gaat over in Kwelder.
- NA 200 M** Aan het eind **RD**, fietspad.
- NA 400 M** Bij kunstwerk **LA** (Gelderseweg).

1

1

- NA 500 M** Bij rotonde **RD**, Gelderseweg. Weg alsmaar **RD** aanhouden tot onderdoorgang autoweg (N305) en dan op industrieterrein met weg mee naar links afbuigen.
- NA 3400 M** Bij rotonde **RA**, Spiekweg
Asian Paradise (www.asianparadise.nl).
- NA 600 M** Bij volgende rotonde **RD**, Spiekweg. richting brug,
- NA 300 M** Direct na brug over Hoge Vaart **RA** talud af en **RD** over fietspad (Hoge Vaart aan je rechterhand).
- NA 600 M** Bij eerste tochtsloot aan je linkerhand, voetpad **LA** (wit-rode markering, Pionierspad langs Lepelaartocht – aan je rechterhand).
- NA 850 M** Verharde weg kruisen en aan de andere kant van de tochtsloot - aan je linkerhand - gaan lopen (wit-rode markering, Pionierspad langs Lepelaartocht). Pionierspad (wit-rood) slaat na enige tijd **RA** – daar **RD**. (Op een aantal plaatsen is het ook mogelijk op de dijk te lopen: weids uitzicht!)
- NA 4000 M** Verharde weg kruisen en Aardzee en tochtsloot aan je linkerhand houden.

2

RELIËF

Halverwege de Lepelaartocht passeren we het kunstwerk 'Aardzee' van Piet Slegers. Een onverwachte parkje met schuin op- en aflopende grindpaden die associaties oproepen met de rollende schuimkoppen van de voormalige Zuiderzeegolven. Een vriendelijk hoekje op het middelpunt van de ongenadige wijsheid van Zuidelijk Flevoland.

2

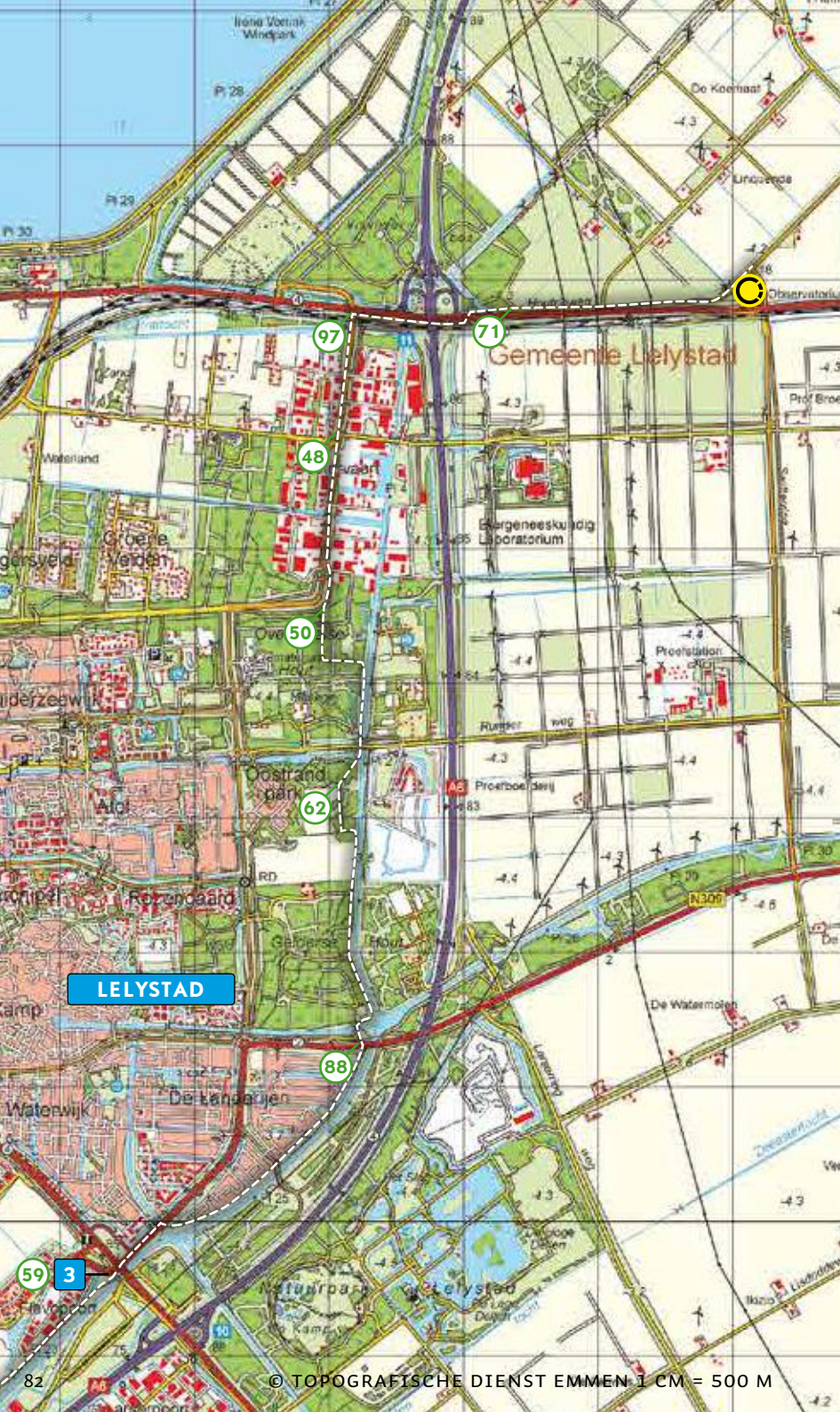
- NA 400 M** Bij tweede brug naar Aardzee **RD** graskade langs tochtsloot – aan je linkerhand - vervolgen.
- NA 3600 M** Aan het eind op verharde weg **LA** over brug en direct weer **RA**, fietspad (houten wegwijzer, richting Hajé restaurant)
- NA 550 M** Over fietsbrug na 80 meter **RA** over fietsbrug (bordje restaurant).
- NA 650 M** Bij uitzichtpunt en picknickbank **RA**.
*Voor restaurant Hajé hier **RD** (www.haje.nu).*
- Fietspad loopt stuk parallel aan snelweg en buigt dan naar rechts.
- NA 2000 M** Fietspad komt uit op een weg (Ooievaarsweg), hier **LA** fietspad richting dijk.
- NA 900 M** Bij dijk **LA**, onder snelweg door en over sluis, richting fkp 8.
- NA 1800 M** Bij fkp 8 richting fkp 91.
- NA 3500 M** Bij fkp 91 richting fkp 59.
- NA 3000 M** Bij fkp 59 richting fkp 88.

3

WEGRESTAURANT

Er zijn weinig wegrestaurants waar je op een prachtig terras kunt zitten met uitzicht over een grote vijver. Het gekwinkeleer van de vogels overstemt het geraas van de snelweg. Restaurant Hajé is een welkom rustpunt op onze route vanuit Ermelo.

LELYSTAD

NA 3100 M Bij fkp 88 richting fkp 62.

NA 2100 M Bij fkp 62 richting fkp 50.

NA 1700 M Bij fkp 50 richting fkp 48.

NA 1200M Bij fkp 48 richting fkp 97.

NA 900 M Bij fkp 97 richting fkp 71.

NA 1100 M Bij fkp 71 RD parralelweg naast N307.

NA 800 M Parralelweg draait naar links. In de bocht RA, fietspad naast N307.
Fietspad buigt verderop naar links van de weg af

NA 1000 M Vlak vóór Observatorium Robert Morris RA over dam in sloot, geel-
blauw hekje, links aanhouden

NA 150 M Bestemming bereikt.

LELYSTAD

De randen van de Lelystad, de onbetwiste hoofdstad van Flevoland, zijn zonder uitzondering de moeite waard om door te wandelen. Het is niet voor niets dat de Lelystedeling vindt dat hij voor rust en recreatie zijn stad niet uit hoeft. Even ten zuidoosten doorkruisen we de Hollandse Hout op weg naar Lelystad.

ELBURG

HARDERWIJK

ERMELO

NIJKERK

EEMNES

MUIDERBERG

ENKHUIZEN

32 KM

35 KM

47 KM

56 KM

58 KM

50 KM

40 KM

Wandelen door Flevoland is afwisselend: de planmatige, strakke en consequente inrichting van het landschap zorgt ervoor dat iedere afwijking van het stramien in het oog springt. Een knik in de weg, kromming in de dijk of een eenzame boerderij. De wandelaar heeft de tijd en de rust om alle details de aandacht te geven die ze verdienen. Ondertussen kan hij mijmeren en zijn hoofd leeg maken zonder bang te hoeven zijn de weg kwijt te raken want de routebeschrijvingen zijn van een verhelderende eenvoud.

Maarten Metz en Lourens Vellinga kunnen het weten. Al meer dan 20 jaar wandelen zij jaarlijks een aantal keren door Flevoland. Zij worden op hun uitstapjes naar het Nieuwe Land stevast vergezeld door een grote schare trouwe meelopers.

Deze wandelgids laat je alle hoeken van de polder zien. Routes langs en door dorpen, steden, bossen, dijken, vaarten, sloten en veel van de land-art kunstobjecten, die Flevoland rijk is. 'Wandelen naar het hart van Flevoland' bewijst bovendien dat ons volgebouwde Nederland nog leeg genoeg is om tijdens schier oneindige wandelingen weer helemaal tot je zelf te komen.

